

زمینه‌های جنگ نرم و نقشهای پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج

نویسندگان: محمدباقر حبیبی^۱، مرتضی مالمیر^۲
و زهرا حبیبی^۳

تاریخ دریافت: ۹۲/۶/۲۳

تاریخ پذیرش نهایی: ۹۲/۱۰/۲۲

فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، سال هفدهم، شماره ۶۲، بهار ۱۳۹۳

چکیده

این تحقیق با هدف زمینه‌های جنگ نرم و نقشهای پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج نسبت به آن با تأکید بر مؤلفه‌های قدرت نرم شکل گرفت و به این سؤالها که زمینه‌های جنگ نرم چیست و نقش بسیج در پیشگیری و مقابله با جنگ نرم کدام است، می‌پردازد.

این پژوهش از نوع زمینه‌ای موردی می‌باشد و از فن دلفی استفاده شده است. حجم نمونه بر اساس جدول مرگان شامل ۵۲۳۲ نفر است و انتخاب نمونه‌ها به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام شد. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته ساختارمند است.

داده‌های این پژوهش پس از ورود به رایانه با نرم‌افزار آماری SPSS و آزمونهای آماری پارامتریک و غیرپارامتریک مناسب با سؤالات پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها نشان می‌دهد که زمینه‌های جنگ نرم به ترتیب اهمیت، عبارتند از مشکلات و چالشهای:

۱- اقتصادی ۲- روان‌شناختی ۳- فرهنگی ۴- خانوادگی؛ نقشهای پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج نیز به ترتیب اهمیت، عبارتند از: ۱- توانمندسازی ۲- افزایش باورهای اعتقادی و معنوی ۳- به‌کارگیری توان امنیتی و انتظامی.

واژگان کلیدی

جنگ نرم، مقابله، پیشگیری، بسیج

۱- استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع) hobbi1385@gmail.com

۲- دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، (دانشجوی کارشناسی ارشد رشته روان‌سنجی)

Mortezamf67@yahoo.com

۳- دانشگاه علم و فرهنگ (دانشجوی کارشناسی ارشد رشته طراحی گرافیک)

نظام جمهوری اسلامی ایران بر دو رکن دین و مردم استوار است؛ دو رکنی که قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران نیز محسوب می‌شود و همین امر آن را از سایر نظام‌های سیاسی متمایز می‌کند. جمهوری اسلامی ایران همواره مورد تهاجم نظام سلطه قرار داشته و جنگ نرم نیز یکی از شیوه‌های مقابله با جمهوری اسلامی است. جنگ نرم، امروزه مؤثرترین، کارآمدترین و کم‌هزینه‌ترین و درعین حال خطرناک‌ترین و پیچیده‌ترین نوع جنگ علیه امنیت ملی یک کشور است. جنگ نرم به روحیه، به عنوان یکی از عوامل قدرت ملی خدشه وارد می‌کند، عزم و اراده ملت را از بین می‌برد، مقاومت و دفاع از آرمان و سیاست‌های نظام را تضعیف می‌کند، فروپاشی روانی یک ملت می‌تواند مقدمه‌ای برای فروپاشی سیاسی - امنیتی و ساختارهای آن باشد (افتخاری/ف ۱۳۸۷؛ پوستین‌چی، ۱۳۸۹).

جنگ نرم مبتنی بر قدرت نرم بیانگر توانایی کسب آنچه می‌خواهید از طریق جذب کردن - نه از طریق اجبار یا پاداش - می‌باشد که نشان‌دهنده تفاوت‌های عمده آن با جنگ سخت است. قدرت نرم را با چهار رکن اساسی می‌توان شناخت: ۱- کارآمدی حکومت ۲- سرمایه اجتماعی ۳- اقتدار ۴- جذابیت (عبداله خانی، ۱۳۸۸). نظام سلطه در طول تاریخ معاصر خود به‌ویژه در سالهای اخیر، برای پیشبرد و به ثمر رساندن استراتژی‌های دفاعی و امنیتی خود به‌طور اعم و استراتژی‌های نظامی خود به‌طور خاص از روشها و منابع متفاوتی بهره گرفته که عمدتاً مبتنی بر روشهای جنگ نرم بوده است. به یقین، پیشرفتهای علمی و تکنولوژیکی سهم بسزایی در این امر ایفا کرده است (نای، ۱۹۹۰ به نقل از مقدم، جمالی، ۱۳۸۹). انواع مدل دموکراسی‌هایی که دنبال شده، اساساً بر اساس شیوه‌های جنگ نرم استوار است و هدف، تحول و تغییر رژیم‌های سیاسی به‌سوی رژیمی مطلوب برای غرب است (دونوون، ۲۰۱۰). در این میان، نظام جمهوری اسلامی ایران طی سالهای گذشته با تکیه بر مؤلفه‌های قدرت نرم و نیروی خودجوش بسیج خود، این ظرفیت و قابلیت را به خوبی نشان داده که بسیج در همه میدانها حضوری موفق داشته است (حبی، ۱۳۸۳؛ حبی، ۱۳۸۷). البته به میزانی که این حضور با آموزش، دانش و مهارت‌های مورد نیاز همراه بوده، این موفقیتها چشمگیرتر و عمیق‌تر بوده‌اند. اصولاً باید در نظر داشت که جنگ نرم در خلأ رخ نخواهد داد و همانند هر جنگ و تهاجمی، زمینه می‌خواهد. بسیاری از سیاستمداران معتقدند در فرایند جنگ نرم باید شرایطی ایجاد کرد که جامعه و نخبگان سیاسی یک کشور، ادراک تمایز یافته‌ای از ساختار سیاسی خود داشته باشند. در این شرایط، آنان انگیزه و تمایلات درونی خود را برای نبرد و مقاومت از دست می‌دهند. چنین نشانه‌هایی، جلوه‌هایی از بی‌اعتمادی ساختاری، بی‌انگیزگی و همچنین فقدان اعتماد به نفس را بین جامعه

به وجود می‌آورد. امید اساسی از بین می‌رود و آینده برای شهروندان با ابهام روبه‌رو می‌شود (ولف، ۲۰۰۰)؛ زمینه برای تحول و تغییر در ساختارهای سیاسی، فرهنگی و اقتصادی به سوی اهداف مطلوب نظام فراهم می‌شود. همچنین باید یادآور شد که کنشهای اجتماعی می‌توانند مطلوبیت راهبردی را در زمان طولانی برای کشورها به وجود آورند. در صورتی که کنشهای اجتماعی مثبت و مطلوب باشند، زمینه‌ای برای قدرت نرم و زمانی که منفی باشند، زمینه‌ای برای جنگ نرم خواهند بود. مقام معظم رهبری می‌فرماید: «دشمن در جنگ نرم تلاش دارد با استفاده از ابزارهای فرهنگی و ارتباطی پیشرفته و با شایعه و دروغ‌پراکنی و با استفاده از برخی بهانه‌ها، میان آحاد مردم، تردید، بدبینی و اختلاف ایجاد کند.» ایشان همچنین می‌فرمایند: «دشمن با استفاده از بهانه‌های مختلف، به جنگ نرم دست می‌زند و اهداف خود را دنبال می‌کند» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸). سابقه این موضوع به لحاظ پژوهشی، در سالهای اخیر در انقلابهای رنگین کشورهای تازه استقلال یافته به خوبی قابل مشاهده است؛ انقلاب گل رز در گرجستان، انقلاب نارنجی در اوکراین، انقلاب لاله‌ای در قرقیزستان و انقلاب کاج در لبنان، نمونه‌هایی از این قبیل اقدامات هستند که با استفاده از زمینه‌های اجتماعی از طریق جنگ نرم رخ دادند (کولایی، ۱۳۸۴؛ بهمن، ۱۳۸۸). بخشی از سیاستمداران آمریکا به خصوص دموکراتها، تمایل بیشتری برای بهره‌گیری از مؤلفه‌های اجتماعی در جنگ نرم دارند. آنان همواره تلاش می‌کنند، امنیت را بر اساس شاخصها و نشانه‌های اجتماعی و گفتمانی و بهره‌گیری از قالبهای معنایی - مفهومی، پیگیری کنند. این الگو از سال ۲۰۰۹ به بعد اهمیت بیشتری یافته است (گتس، ۲۰۰۹). بسیاری از مؤلفان بر این اعتقادند که برای جامعه ما آسیبهای اجتماعی - روانی تنها یک عارضه اجتماعی و فردی محسوب نمی‌شوند بلکه موضوعی امنیتی‌اند؛ چراکه دشمن به این آسیبها به‌عنوان یک گذرگاه راهبردی برای نفوذ و ایجاد ضربه نگاه می‌کند؛ از این رو آسیبهای اجتماعی - روانی می‌توانند ماهیتی تهدیدآمیز داشته باشند و امنیت روانی، اجتماعی و فرهنگی جامعه را به خطر اندازند (نائینی، ۱۳۸۶). در این میان، نظام جمهوری اسلامی ایران طی سالهای گذشته با تکیه بر مؤلفه‌های قدرت نرم و نیروی خودجوش بسیج، این ظرفیت و قابلیت را به خوبی نشان داده که بسیج در همه میدانها حضوری موفق داشته است (حبی، ۱۳۸۳؛ حبی، ۱۳۸۷). البته به میزانی که این حضور با آموزش، دانش و مهارتهای مورد نیاز همراه بوده، این موفقیتها چشمگیرتر و عمیق‌تر بوده‌اند. با این مقدمه، هدف از اجرای این تحقیق، شناسایی زمینه‌های جنگ نرم و تعیین اولویت در نقشهای پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج با آنهاست.

مفهوم جنگ نرم

مفهوم قدرت نرم^۱ نخستین بار توسط ژوزف نای^۲ با الگوگیری از قیام مردم در انقلاب اسلامی ایران، تئوریزه و در سال ۱۹۹۰ مطرح (نای، ۱۹۹۰) و خیلی زود این تقسیم‌بندی قدرت به سخت^۳ و نرم^۴، وارد حوزه مطالعات جنگ شد و جنگها را بر اساس مبنای ابزار و روش تحمیل اراده به جنگ سخت و جنگ نرم تقسیم کردند (نائینی، ۱۳۸۹: ۵). رویکرد جنگ نرم در سیاستهای نظام امنیتی معاصر، برخاسته از ملاحظات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است و مشاهدات تاریخی نیز بر اهمیت آن تأکید دارد. به‌طور اصولی، هر نوع اقدام در حوزه تأمین منافع ملی که با چالشهای منطقه‌ای و بین‌المللی همراه است، مستلزم متقاعد نمودن افکار عمومی داخل و خارج از کشور است (متقی دستنایی، ۱۳۸۹).

شاخصها (زمینه‌ها) جنگ نرم

جنگ نرم اغلب معطوف به سه مؤلفه فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در جامعه هدف است؛ بنابراین با بهره‌گیری از یافته‌های محققان، می‌توان مهم‌ترین شاخصهای جنگ نرم را به شرح مندرج در جدول زیر خلاصه کرد (نائینی، ۱۳۸۹: ۲۴-۲۳):

ردیف	شاخصهای فرهنگی	شاخصهای اجتماعی	شاخصهای سیاسی
۱	تغییر ارزشها و نگرشهای پایه	از خودبیگانگی و بحران هویت	تغییر ترجیحات سیاسی
۲	تغییر الگوهای شناختی	کاهش انسجام اجتماعی	رواج بی‌تفاوتی سیاسی
۳	گرایش به الگوهای غربی	کاهش روحیه ملی	افزایش مطالبات سیاسی
۴	گرایش به رسانه‌های غربی	افزایش گسست ملی	افزایش واگرایی ملی
۵	رواج گرایشهای خرافی	القای احساس ناامنی اجتماعی	آمادگی برای نافرمانی مدنی
۶	ترویج نسبی‌گرایی	تشدید آسیبهای اجتماعی	رواج لیبرالیسم
۷	القای ناکارآمدی دین در جامعه	تغییر آداب و رسوم	بحران مشروعیت سیاسی
۸	کاهش خودباوری ملی	رواج فمینیسم	
۹	افزایش سلفی‌گری	افزایش بی‌اعتمادی عمومی	
۱۰	ترویج محصولات فرهنگی غرب	کاهش رضایت از زندگی	
۱۱	ترویج سبک زندگی غربی	رواج احساس تبعیض و بی‌عدالتی	رواج و نشر شایعه و شبهات سیاسی
۱۲	کاهش رفتارهای مذهبی	ترویج واگرایی قومی	افزایش تنشهای سیاسی
۱۳	تغییر نگرش به پوشش	کاهش سرمایه‌های اجتماعی	کاهش اعتماد به رسانه ملی

1. Soft Power.
2. Joseph S. Nye.
3. Hard.
4. Soft.

بسیج و نقش پیشگیرانه و مقابله‌ای

بسیج به لحاظ لغوی به معنای سامان و اسباب ساز و سازمان جنگ، عزم و اراده، آماده سفر شدن و آماده ساختن نیروهای نظامی یک کشور برای جنگ می‌باشد (دهخدا، ۱۳۷۲). بسیج، نهادی است تحت فرماندهی مقام معظم رهبری که هدف آن نگهبانی از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن و جهاد در راه خدا و گسترش حاکمیت قانون خدا در جهان طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران و تقویت کامل بنیه دفاعی از طریق همکاری با سایر نیروهای مسلح و همچنین کمک به مردم هنگام بروز بلا و حوادث غیرمترقبه است. یکی از مأموریت‌های بسیج مستضعفان، مبارزه در جنگ فرهنگی با دشمن است، در جنگ افکار، خاکریزهای دشمن و خودی بسیار نزدیک است.

جنگ نرم مبارزه استکبار با ارزشها، اسلام، انقلاب اسلامی، اعتقادات و باورهای مردم است و نخبگان و فرهیختگان در مقابله با این جنگ، وظایف سنگینی را بر عهده دارند. بسیج به عنوان متن مردم، نقش ویژه‌ای برای رسیدن به برنامه‌ها و چشم‌اندازهای کشور دارد. در دورانی که به گفته مقام معظم رهبری دهه عدالت و پیشرفت نامیده می‌شود، دشمن با راه‌اندازی جنگ نرم درصدد ضربه زدن به نظام است، بسیج با راه‌اندازی واحدهای سازندگی و تقویت پایه‌های علمی، به‌ویژه توسط دانش‌آموزان، دانشجویان و استادان بسیجی و سایر اقشار بسیج، کشور را به سوی پیشرفت و مقابله با جنگ نرم هدایت کند.

در زمان جنگ نرم تمام کشور خط مقدم است و فعالیتهای بسیج به عنوان یک واحد عمل‌کننده جنگ نرم محسوب می‌شود و در این دوران که به دوران تمدن‌سازی معروف شده، تمدن خلق ایرانی از وظایف بسیج است. با این توضیحات، هدف از اجرای این تحقیق، شناسایی زمینه‌های جنگ نرم و تعیین اولویت در نقشهای پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج با آنهاست.

روش تحقیق

روش این پژوهش، زمینه‌ای موردی است و از پرسشنامه محقق ساخته برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. همچنین برای رسیدن به الگوی مفهومی و فهرست اولیه زمینه‌های جنگ نرم و روشهای پیشگیری و مقابله‌ای بسیج، از فن دلفی^۱ استفاده شده است.

جامعه آماری و حجم نمونه

جامعه آماری این تحقیق، شامل همه اعضا و مسئولان بسیج سراسر کشور بود. حجم نمونه، شامل تعداد ۲۳۲۵ نفر است که تعیین حجم نمونه با توجه به جدول توزیع مرگان انجام شده است. جدول مرگان در مواقعی که واریانس جامعه مشخص نیست و نمی توان از فرمولهای آماری برای تعیین حجم نمونه استفاده کرد، به کار برده می شود که در این تحقیق به علت وسعت جامعه مورد نظر و عدم اطلاع از واریانس جامعه، تعیین حجم نمونه بر اساس جدول مرگان صورت پذیرفت. برای دسترسی به نمونه های مورد نظر، کشور به پنج منطقه اصلی با زیرمجموعه ها، تفکیک و برای هر منطقه، حداقل ۴۰۰ نمونه در نظر گرفته شد. در مجموع، ۲۵۰۰ پرسشنامه توزیع شد که از این تعداد، ۲۳۲۵ پرسشنامه تکمیل، اطلاعات آنها استخراج و تجزیه و تحلیل شد.

نمونه ها به صورت خوشه ای چندمرحله ای انتخاب و از مصاحبه ساختارمند برای شناسایی زمینه های جنگ نرم و پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه بر اساس نتایج اجرای فن دلفی (مصاحبه با خبرگان در چند نوبت) و ادبیات پژوهش تنظیم شد.

روایی پرسشنامه از نوع روایی محتوایی و تأیید محتوای آن توسط استادان و خبرگان مرتبط با جنگ نرم و موضوع است. اعتبار پرسشنامه از طریق محاسبه آلفای کرباخ که بیانگر همپوشانی و همسویی سؤالات و دقت پاسخ دهندگان است، انجام شد. ضریب آلفای کرباخ ابزار در عوامل زمینه ای در بستر جنگ نرم با ۰/۹۵ و اقدامات پیشگیرانه و مقابله ای بسیج در بستر جنگ نرم ۰/۹۸ است. بالا بودن ضریب آلفای ابزار مورد استفاده از ۰/۷۵، نشان دهنده سطح اعتبار پرسشنامه و قابل قبول بودن آن است.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

داده های این پژوهش پس از ورود به رایانه، با نرم افزار آماری SPSS و آزمونهای آماری پارامتریک و غیر پارامتریک مناسب با سؤالات پژوهش، تجزیه و تحلیل شدند.

یافته ها

بررسی متغیرهای جمعیت شناسی

بررسی متغیرهای جمعیت شناسی نشان می دهد که در گروه نمونه مورد بررسی: ۵۶ درصد مرد و ۴۴ درصد زن؛ از نظر توزیع سنی ۱۳/۳ درصد کمتر از ۲۰ سال، ۶۳/۱ درصد بین ۲۰ تا ۴۰ سال، ۲۲/۴ درصد بین ۴۱ تا ۶۰ سال و ۱/۲ درصد ۶۰ سال به

بالا داشتند. ۴۲ درصد دارای تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم، ۵۳ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم و لیسانس و ۵ درصد دارای تحصیلات فوق لیسانس و دکتری می‌باشند. به لحاظ اشتغال، بیشترین فراوانی در کارمندان با ۳۴/۵ درصد و کمترین فراوانی در کادر نظامی با ۶/۵ درصد قرار داشت. جدول ضرایب آلفای آزمونه‌های کرنباخ نشان می‌دهد که ابزار پژوهش از ضریب بالاتر از ۰/۸۰ برخوردار است که نشان‌دهنده سطح بالای اعتبار پرسشنامه است.

بررسی متغیرهای پژوهشی ۱. عوامل زمینه‌ای جنگ نرم

جدول ۱ - میانگین و انحراف معیار عوامل زمینه‌ای جنگ نرم

ردیف	عوامل زمینه‌ای	میانگین	انحراف معیار	تفاوت از میانگین	تعداد
۱	تضعیف بنیان خانواده (کاهش ازدواج، افزایش طلاق)	۴/۱	۰/۹۳	۰/۳۳	۲۳۱۶
۲	گسترش فرهنگ بی‌بندوباری و ابتذال	۴/۲	۰/۸۷	۰/۴۴	۲۳۲۱
۳	تجمل‌گرایی و رفاه‌زدگی	۴	۰/۹۳	۰/۲۴	۲۳۱۳
۴	کم‌رنگ شدن ارزشهای اسلامی	۴	۱	۰/۲۵	۲۳۱۴
۵	اعتیاد به مواد مخدر و مشروبات الکلی	۳/۹	۱	۰/۱۳	۲۳۲۱
۶	کاهش حس نشاط و شادکامی در جوانان	۳/۷	۰/۹۹	۰/۳	۲۳۱۴
۷	بحران هویت و شخصیت در جوانان	۳/۹	۰/۹۵	۰/۱۱	۲۳۱۳
۸	گرایش به مشاغل کاذب و قاچاق	۳/۷	۱	-۰/۶	۲۳۱۷
۹	افزایش جرم و بزهکاری	۳/۸	۰/۹۹	۰/۵	۲۳۰۸
۱۰	فعالیت‌های شرکتهای هرمی و گلدکوئیستی	۳/۶	۱/۵	-۰/۱۵	۲۳۱۰
۱۱	احساس تبعیض و بی‌عدالتی در جامعه	۳/۹	۰/۹۷	-۰/۱۵	۲۳۱۶
۱۲	ضعف بینش اعتقادی و مذهبی مردم	۳/۹	۰/۹۹	۰/۱۶	۲۳۰۹
۱۳	عدم پایبندی مسئولان به احکام و ارزشهای اسلامی	۳/۸	۱/۴	۰/۳	۲۳۱۰
۱۴	فساد اداری، اقتصادی عدم رضایت عمومی	۳/۸۲	۱	۰/۶	۲۳۰۰
۱۵	سستی و تنبلی و ناامیدی نسل جوان	۳/۸	۱	۰/۷	۲۳۱۲
۱۶	رفتارهای ناهنجار اجتماعی، نزاعهای خیابانی و روحیه پرخاشگری	۳/۷	۱	-۰/۹	۲۳۰۶
۱۷	احساس غمگینی و افسردگی،	۳/۳	۱/۲	-۰/۵	۲۳۱۰
۱۸	افت تحصیلی	۳/۶	۱/۹	-۲	۲۳۱۱
۱۹	دروغگویی و فریبکاری در جامعه	۳/۸	۱	۰/۷	۲۳۲۳
۲۱	مهاجرت و تمایل نخبگان به غرب	۳/۶	۱/۱	۰/۱۱	۲۳۱۴

ردیف	عوامل زمینه‌ای	میانگین	انحراف معیار	تفاوت از میانگین	تعداد
۲۲	عدم پابندی زن و مرد به خانواده	۳/۸	۱/۶	۰/۱	۲۳۱۱
۲۳	بی‌توجهی خانواده‌ها در تربیت فرزندان	۳/۷	۱/۱	-/۴	۲۳۲۲
۲۴	خودباختگی و تمایل به فرهنگ غربی	۴	۰/۹	۰/۲۲	۲۳۲۰
۲۵	شکاف نسلی و تنزل منزلت و جایگاه نسل گذشته	۳/۷	۰/۹۴	-/۸	۲۳۱۱
۲۶	افزایش گرایشها و تمایلات قومی و مذهبی و قومیت‌گرایی در جامعه	۳/۵	۰/۹۹	-/۲۷	۲۳۰۹
۲۷	اطلاع‌رسانی نادرست و عدم آگاهی عمومی	۳/۷	۰/۹۸	-/۱	۲۳۱۶
۲۸	بی‌اعتمادی نسبت به مسئولان	۳/۸	۱/۱	۰/۴	۲۳۱۳
۲۹	گرایش به تک‌قطبی شدن جامعه	۳,۵	۱	-/۲۳	۲۳۰۳
۳۰	افزایش بیماری‌های مقاربتی	۳,۵	۱/۱	-/۲۶	۲۳۱۲
۳۱	روحیه تکبر و خودرأیی و خودمحوری در مسئولان	۳/۷	۰/۹۸	-/۳	۲۳۱۰
۳۲	گسترش عرفانهای کاذب و دروغین	۳/۷۵	۱/۳	-/۱	۲۳۱۱
۳۳	عدم دسترسی به امکانات ورزشی و تفریحات سالم	۳/۴	۱/۱	-/۳۵	۲۳۱۲
۳۴	احساس تبعیض و بی‌عدالتی	۳/۸	۰/۹۹	۰/۴	۲۳۱۲
۳۵	تفرقه و چنددستگی در جامعه	۳/۸	۱/۹۷	۰/۴	۲۳۱۱
۳۶	فاصله بین مردم و روحانیت	۳/۸	۱/۲	۰/۹	۲۳۱۷
۳۷	کاهش نفوذ معنوی روحانیت در مردم	۳/۸	۱/۲	۰/۶	۲۳۱۶
۳۸	از میان رفتن قبح روابط با نامحرم	۴	۱/۲	۰/۲۰	۲۳۰۷
۳۹	گسترش استفاده (سوء) از ماهواره و فضای مجازی	۴/۶	۰/۹۹	۰/۳۰	۲۳۱۵
۴۰	مهاجرت و شهرنشینی	۳/۶	۱/۱	-/۲۳	۲۳۰۸
۴۱	افزایش حس ناکارآمدی مسئولان در مردم	۳/۸	۰/۹۸	۰/۱	۲۳۱۲
۴۲	فقر و بیکاری	۴	۱/۱	۰/۲	۲۳۱۹

یافته‌های مندرج در جدول شماره ۱ میانگین انحراف معیار مربوط به عوامل زمینه‌ای جنگ نرم را نشان می‌دهد. با توجه به وضعیت میانگینهای به‌دست‌آمده از نمونه مهم‌ترین زمینه‌های جنگ نرم از نظر نمونه مورد بررسی بر اساس میانگین عبارتند از: گسترش بی‌بندوباری، تضعیف بنیان خانواده (کاهش ازدواج و افزایش خانواده)، از میان رفتن احساس قبح در روابط با نامحرم، تجمل‌گرایی و رفاه‌زدگی، کم‌رنگ شدن ارزشهای اسلامی، گسترش استفاده از ماهواره و فضای مجازی، خودباختگی و تمایل به فرهنگ غربی، فقر و بیکاری و ...

جدول ۲- آزمون تی تک متغیره برای معنی داری میانگین عوامل زمینه‌ای

معنی داری تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی (df)	T	
$1/P <$	۰/۰	۲۳۱۵	۳/۱۷	تضعیف بنیان خانواده (کاهش ازدواج، افزایش طلاق)
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۲۰	۱/۲۷	گسترش فرهنگ بی بندوباری و ابتذال
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۲	۳/۱۲	تجمل گرایی و رفاه زدگی
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۴	۱/۱۲	کم رنگ شدن ارزشهای اسلامی
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۲۰	۳/۶	اعتیاد به مواد مخدر و مشروبات الکلی
-	۰/۱۶۱	۲۳۱۳	-۱/۴	کاهش حس نشاط و شادکامی در جوانان
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۲	۵/۷	بحران هویت و شخصیت در جوانان
$P < ۱$	۰/۶	۲۳۱۶	-۲/۷	گرایش به مشاغل کاذب و قاچاق
$P < ۱$	۰/۱۳	۲۳۰۷	۲/۵	افزایش جرم و بزهکاری
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۰۹	-۶/۹	فعالیت‌های شرکتهای هرمی و گلد کوئیستی
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۵	۷/۵	احساس تبعیض و بی عدالتی در جامعه
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۰۸	۷/۸	ضعف بینش اعتقادی و مذهبی مردم
-	۰/۱۸۹	۲۳۰۹	۱/۳	عدم پایداری مسئولان به احکام و ارزشهای اسلامی
$P < ۱$	۰/۸	۲۲۹۹	۲/۷	فساد اداری، اقتصادی عدم رضایت عمومی
$P < ۱$	۰/۱	۲۳۱۱	۳/۲	تنبلی و ناامیدی نسل جوانان
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۰۵	-۴/۴	رفتارهای ناهنجار اجتماعی و روحیه پر خاشگری
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۰۹	-۲۰/۸	احساس غمگینی و افسردگی،
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۰	-۸/۷	افت تحصیلی
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۲۲	۳/۲	دروغگویی و فریبکاری در جامعه
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۳	۴/۸	مهاجرت و تمایل نخبگان به غرب
-	۰/۵۲۱	۲۳۱۰	۰/۶۴	عدم پایداری زن و مرد به خانواده
-	۰/۱۰۴	۲۳۲۱	-۱/۶	بی توجهی خانواده‌ها در تربیت فرزندان
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۹	۱۱/۳	خودباختگی و تمایل به فرهنگ غربی
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۰	-۴	شکاف نسلی و تنزل منزلت و جایگاه نسل گذشته
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۰۸	-۱۳	قوم گرایی در جامعه
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۵	-۴/۷	اطلاع رسانی نادرست و عدم آگاهی عمومی
-	۰/۷۴	۲۳۱۲	۱/۸	بی اعتمادی نسبت به مسئولان و حاکمان
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۰۲	-۱۱/۲	گرایش به تک قطبی شدن جامعه
$P < ۱$	۰/۰	۲۳۱۱	-۱۱/۲	افزایش بیماری‌های مقاربتی
-	۰/۱۴۵	۲۳۰۹	-۱/۵	روحیه تکبر و خودرأیی و خودمحوری در مسئولان

معنی داری تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی (df)	T	
-	۰/۵۹۵	۲۳۱۰	۰/۵	گسترش عرفانه‌های کاذب و دروغین
P</1	۰/۰	۲۳۱۱	-۱۵/۲	نبود امکانات ورزشی و تفریحات سالم
P</1	۰/۴۲	۲۳۱۱	۲/۳	احساس تبعیض و بی‌عدالتی
-	۰/۶۴	۲۳۱۰	۱/۸	تفرقه و چنددستگی در جامعه
P</1	۰/۰	۲۳۱۶	۴/۳	فاصله بین مردم و روحانیت
P</1	۰/۴	۲۳۱۵	۲/۸۶	کاهش نفوذ معنوی روحانیت در مردم
P</1	۰/۰	۲۳۰۶	۹/۵	از میان رفتن احساس قبح در روابط با نامحرم
P</1	۰/۰	۲۳۱۴	۱۴/۷	گسترش استفاده از ماهواره و فضای مجازی
P</1	۰/۰	۲۳۰۷	-۱۰/۴	مهاجرت و شهرنشینی
-	۰/۷۶۷	۲۳۱۱	۰/۳	افزایش حس و ناکارآمدی مسئولان در مردم
P</1	۰/۰	۲۳۱۸	۸/۶	فقر و بیکاری

یافته‌های مندرج در جدول شماره ۲ نتایج آزمون تی تک متغیره را با تفاضل نمره هر مؤلفه با میانگین مربوطه را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج آزمون عمده مؤلفه‌ها با ۹۹ درصد اطمینان ($P < /1$) معنی‌دار هستند. نتایج این جدول نشان می‌دهد که میانگینهای به‌دست آمده در بیشتر موارد به‌جز موارد: کاهش حس نشاط و شادکامی در جوانان، عدم پایبندی مسئولان به احکام و ارزشهای اسلامی، عدم پایبندی زن و مرد به خانواده، بی‌توجهی خانواده‌ها در تربیت فرزندان، بی‌اعتمادی نسبت به مسئولان و حاکمان، روحیه تکبر و خودرأیی و خودمحوری در مسئولان، گسترش عرفانه‌های کاذب و دروغین، تفرقه و چنددستگی در جامعه، افزایش حس و ناکارآمدی مسئولان در مردم معنادار می‌باشد؛ و موارد دیگر به صورت عوامل زمینه‌ای در جنگ نرم نقش مشخص و بارزی را بر عهده دارند.

۲- روشهای مقابله‌ای با جنگ نرم بر اساس مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران

جدول ۳- روشهای مقابله‌ای با جنگ نرم بر اساس مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران

ردیف	روشهای مقابله‌ای با جنگ نرم	میانگین	انحراف معیار	تعداد
۱	ترویج روحیه مذهبی و افزایش معنویت در جوانان	۳/۲۶	۱/۱۷	۲۳۱۶
۲	ایجاد باورها، عقاید و نگرش مثبت به خود (افزایش کرامت و عزت نفس)	۳/۳۵	۱/۹	۲۳۱۰

ردیف	روشهای مقابله‌ای با جنگ نرم	میانگین	انحراف معیار	تعداد
۳	تعلیم معارف و دستورات دینی در اجتناب از رفتارهای مخرب فردی و اجتماعی	۳/۳۵	۱/۸	۲۳۱۰
۴	تبیین آثار و پیامدهای منفی رفتارهای منحرفانه از نظر شرع مقدس برای افراد	۳/۲۸	۱/۸	۲۳۰۰
۵	استفاده از روحانیون و علما برای ارشاد افراد با شیوه‌های مقدس	۳/۳۲	۱/۱۴	۲۳۰۷
۶	ایجاد امید و توکل به خدا به‌جای گرایش به روشهای نامتعارف آرامش‌بخش	۳/۴۲	۱/۱۶	۲۳۱۱
۷	اطلاع‌رسانی در خصوص حرام بودن رفتارهای نامطلوب اجتماعی و فردی	۳/۳۵	۱/۱۳	۲۳۰۹
۸	تعمیق اعتقادات دینی و پیوندهای معنوی	۳/۴۱	۱/۱۲	۲۳۱۱
۹	حضور امنیتی و مقابله با افراد، مراکز و باندهای فساد، با اخذ مجوز قانونی	۳/۳۷	۱/۱۵	۲۳۱۲
۱۰	سالم‌سازی جامعه از طریق انجام گشت یا ایست و بازرسی و ...	۳/۲۷	۱/۱۲	۲۳۲۰
۱۱	کشف و شناسایی اقدامات مفسده و مجرمانه	۳/۴۲	۱/۹	۲۳۰۶
۱۲	شناسایی افراد مفسده‌جو، اراذل و اوباش و ...	۳/۴۶	۱/۱۳	۲۳۱۵
۱۳	کنترل فضای مجازی	۳/۳۲	۱/۱۲۵	۲۳۰۶
۱۴	شناسایی و اطلاع‌رسانی نسبت به وجود مراکز فساد به مراجع ذی‌ربط	۳/۴۲	۱/۱۳	۲۳۱۲
۱۵	استفاده از استادان و متخصصان به‌منظور آموزش گروه‌های در معرض خطر	۳/۲۲	۱/۱۹	۲۳۱۳
۱۶	اطلاع‌رسانی در خصوص مضرات روانی، جسمانی و اجتماعی رفتار مجرمانه	۳/۲۶	۱/۱۰۶	۲۳۱۳
۱۷	انتشار کتب، نشریه‌ها و جزوات آموزشی به‌منظور تقویت بنیه علمی جوانان	۳/۲۶	۱/۱۰۴	۲۳۱۰
۱۸	ارائه خدمات مشاوره‌ای	۳/۲۵	۱/۱۵	۲۳۱۱
۱۹	روشن‌سازی و آگاه‌سازی افراد نسبت به روشهای پیشگیرانه و مقابله‌ای	۳/۲۸	۱/۱۰۵	۲۳۱۱
۲۰	تشکیل گروه‌های علمی، آموزشی و جذب جوانان به فعالیتهای علمی	۳/۲۹	۱/۱۲۳	۲۳۰۷
۲۱	الگوسازی برای جوانان از طریق شناسایی جوانان موفق و تجلیل از آنها	۳/۲۳	۱/۱۶۷	۲۳۰۹
۲۲	برگزاری کارگاه‌های آموزشی مبارزه با عوامل زمینه‌ای	۳/۲۳	۱/۱۷۴	۲۳۱۲

ردیف	روشهای مقابله‌ای با جنگ نرم	میانگین	انحراف معیار	تعداد
۲۳	غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان و خانواده‌ها	۳/۲۴	۱/۲۱	۲۳۰۹
۲۴	ایجاد فرصت برای فعالیتهای اجتماعی و تعامل با گروه‌ها	۳/۲۱	۱/۱۲۳	۲۳۱۰
۲۵	شناسایی خانواده‌های نیازمند و اختصاص کمکهای مادی و غیرمادی به آنها	۳/۱۹	۱/۲۰۵	۲۳۱۰
۲۶	شناسایی و هدایت افراد در معرض خطر و حمایت از آنها	۳/۱۵	۱/۱۷۴	۲۳۱۱
۲۷	تلاش برای مهارت‌آموزی و افزایش توانمندی و کارایی در افراد	۳/۱۵	۱/۱۴	۲۳۱۳
۲۸	جذب و تخصیص خدمات رفاهی به اقشار آسیب‌پذیر	۳/۱۳	۱/۲	۲۳۱۲
۲۹	اختصاص تسهیلات مالی و قرض‌الحسنه به افراد در معرض خطر	۳/۱۶	۱/۲۰۷	۲۳۱۵
۳۰	برگزاری جشنواره‌ها، مسابقات فرهنگی، هنری و اعتقادی	۳/۲۵	۱/۱۱	۲۳۱۷
۳۱	شناسایی الگوهای فکری و رفتاری مبتذل و جلوگیری از رواج آنها	۳/۲۹	۱/۱۱۳	۲۳۱۲
۳۲	کمک به خانواده‌هایی که به نحوی دچار آسیبهای اجتماعی و روانی هستند	۳/۲	۱/۱۷۴	۲۳۰۷
۳۳	ایجاد احساس دل‌بستگی و تعهد نسبت به خانواده و جامعه در افراد	۳/۲۶	۱/۱۳۴	۲۳۱۸
۳۴	تلاش برای افزایش انسجام و روابط مثبت در خانواده‌ها	۳/۲۸	۱/۱۴۵	۲۳۱۲
۳۵	کمک به خودشناسی جوانان و اجتناب از سرگشتگی و بی‌هویتی	۳/۲۶	۱/۱۷	۲۳۱۲
۳۶	انجام فعالیتهای ورزشی و تربیت‌بدنی برای جوانان	۳/۳	۱/۱۳	۲۳۲۰
۳۷	آموزش و توسعه مهارتهای زندگی به افراد و خانواده‌ها	۳/۲۳	۱/۱۵	۲۳۱۶
۳۸	ایجاد هیجان و نشاط برای جوانان	۳/۲۱	۱/۱۸۵	۲۳۱۸
۳۹	تذکر لسانی ناصحان و آمرین به معروف و ناهیان از منکر	۳/۲۲	۱/۲	۲۳۱۸
۴۰	تشکیل شورای امر به معروف و نهی از منکر در مساجد محلات	۳/۲۴	۱/۲۰۳	۲۳۲۰

یافته‌های مندرج در جدول شماره ۱ میانگین انحراف معیار مربوط به عوامل زمینه‌ای جنگ نرم را نشان می‌دهد. با توجه به وضعیت میانگینهای به‌دست‌آمده از نمونه، مهم‌ترین زمینه‌های جنگ نرم از نظر نمونه مورد بررسی بر اساس میانگین عبارتند از: گسترش بی‌بندوباری، تضعیف بنیان خانواده (کاهش ازدواج و افزایش خانواده)، از میان رفتن احساس قبح در روابط با نامحرم، تجمل‌گرایی و رفاه‌زدگی، کم‌رنگ شدن ارزشهای اسلامی، گسترش استفاده از ماهواره و فضای مجازی، خودباختگی و تمایل به فرهنگ غربی، فقر و بیکاری و ...

یافته‌های مندرج در جدول شماره ۲ نتایج آزمون تی تک متغیره را با تفاضل نمره هر مؤلفه با میانگین مربوطه را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج آزمون عمده مؤلفه‌ها با ۹۹ درصد اطمینان ($P < / (1)$) معنی‌دار هستند. نتایج این جدول نشان می‌دهد که میانگینهای به‌دست‌آمده در بیشتر موارد به‌جز موارد: کاهش حس نشاط و شادکامی در جوانان، عدم پایبندی مسئولان به احکام و ارزشهای اسلامی، عدم پایبندی زن و مرد به خانواده، بی‌توجهی خانواده‌ها در تربیت فرزندان، بی‌اعتمادی نسبت به مسئولان و حاکمان، روحیه تکبر و خودرأیی و خودمحوری در مسئولان، گسترش عرفانهای کاذب و دروغین، تفرقه و چنددستگی در جامعه، افزایش حس و ناکارآمدی مسئولان در مردم معنادار می‌باشد؛ و موارد دیگر به صورت عوامل زمینه‌ای در جنگ نرم نقش مشخص و بارزی را بر عهده دارند.

یافته‌های مندرج در جدول شماره ۳ میانگین انحراف معیار مربوط نقش بسیج در مقابله به عوامل زمینه‌ای جنگ نرم از نظر نمونه مورد بررسی بر اساس میانگین عبارتند از: شناسایی افراد مفسده‌جو، ارادل و اوباش و ... کشف و شناسایی اقدامات مفسده و مجرمانه، شناسایی و اطلاع‌رسانی نسبت به وجود مراکز فساد به مراجع ذی‌ربط، ایجاد امید و توکل به خدا، تعمیق اعتقادات دینی و پیوندهای معنوی، ایجاد باورها، عقاید و نگرش مثبت به خود (افزایش کرامت و عزت‌نفس) و ...

جدول ۴- آزمون تی تک‌متغیره جهت معنی‌داری میانگین روشهای مقابله‌ای با جنگ نرم آزمون تی تک‌متغیره برای معنی‌داری میانگین عوامل زمینه‌ای

معنی‌داری تفاوت میانگین	شرح				
	تفاوت میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی (df)	t	
-	-۰/۱	۰/۷۸۶	۲۳۱۵	-۰/۲۷	ترویج روحیه مذهبی و افزایش معنویت در جوانان
$P < / (1)$	۰/۸	۰/۱	۲۳۰۹	۳/۳	ایجاد باورها، عقاید و نگرش مثبت به خود (افزایش کرامت و عزت‌نفس)
-	۰/۴	۰/۵۲	۲۳۰۹	۱/۹۴	تعلیم معارف و دستورات دینی در اجتناب از رفتارهای مخرب فردی و اجتماعی
-	۰/۱	۰/۸۰۲	۲۲۹۹	۰/۲۵	تبیین آثار و پیامدهای منفی رفتارهای منحرفانه از نظر شرع مقدس برای افراد
-	۰/۵	۰/۴۷	۲۳۰۶	۱/۹۸	استفاده از روحانیون و علما برای ارشاد افراد با شیوه‌های مقدس برای افراد

معنی داری تفاوت میانگین	شرح				
	تفاوت میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی (df)	t	
P</1	۰/۱۵	۰/۰	۲۳۱۰	۶/۳۵	ایجاد امید و توکل به خدا به جای گرایش به روشهای نامتعارف آرامش بخش
P</1	۰/۸	۰/۱	۲۳۰۸	۳/۳۳	اطلاع رسانی در خصوص حرام بودن رفتارهای نامطلوب
1/P<	۰/۱۴	۰/۰	۲۳۱۰	۵/۸۸	تعمیق اعتقادات دینی و پیوندهای معنوی
P</1	۰/۱	۰/۰	۲۳۱۱	۴/۲	حضور امنیتی و مقابله با افراد، مراکز و باندهای فساد، با اخذ مجوز قانونی
-	۰/۰	۰/۸۳۱	۲۳۱۹	۰/۲۱	سالم سازی جامعه از طریق انجام گشت یا ایست و بازرسی و ...
P</1	۰/۱۵	۰/۰	۲۳۰۵	۶/۶	کشف و شناسایی اقدامات مفسده و مجرمانه
P</1	۰/۱۹	۰/۰	۲۳۱۴	۵/۲۶	شناسایی افراد مفسده جو، ارادل و اوپاش
-	۰/۵	۰/۵۳	۲۳۰۵	۱/۹۳	کنترل فضای مجازی
P</1	۰/۱۵	۰/۰	۲۳۱۱	۶/۴	شناسایی و اطلاع رسانی نسبت به وجود مراکز فساد به مراجع ذی ربط
-	-۰/۵	۰/۶۱	۲۳۱۲	-۱/۸۷	استفاده از استادان برای آموزش گروه های در معرض خطر
-	-۰/۱	۰/۵۲۹	۲۳۱۲	-۰/۶۳	اطلاع رسانی در خصوص مضرات روانی، جسمانی و اجتماعی رفتار مجرمانه
-	-۰/۱	۰/۵۶۳	۲۳۰۹	-۰/۵۸	انتشار کتب، نشریه ها و جزوات آموزشی به منظور تقویت بنیه علمی جوانان
-	-۰/۲	۰/۴۸۳	۲۳۱۰	-۰/۷	ارائه خدمات مشاوره ای
-	۰/۱	۰/۶۵۱	۲۳۱۰	۰/۴۵	روشن سازی و آگاه سازی افراد نسبت به روشهای پیشگیرانه و مقابله ای
-	۰/۲	۰/۲۹۰	۲۳۰۶	۱/۶	تشکیل گروه های علمی، آموزشی
-	-۰/۴	۰/۱۲۸	۲۳۰۸	-۱/۵۲	الگوسازی برای جوانان از طریق شناسایی جوانان موفق و تجلیل از آنها
-	-۰/۴	۰/۱۴۱	۲۳۱۱	-۱/۴۷	برگزاری کارگاه های آموزشی مبارزه با عوامل زمینه ای
-	-۰/۳	۰/۲۱۶	۲۳۰۸	-۱/۲۴	غنی سازی اوقات فراغت جوانان و خانواده ها
P</1	-۰/۶	۰/۱۵	۲۳۰۹	-۲/۴۴	ایجاد فرصت برای فعالیتهای اجتماعی و تعامل با گروه ها
P</1	-۰/۸	۰/۲	۲۳۰۹	-۳/۵	شناسایی خانواده های نیازمند و اختصاص کمک های مادی و غیرمادی به آنها

معنی‌داری	شرح				
	تفاوت میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی (df)	t	
P</1	-۰/۱۲	۰/۰	۲۳۱۰	-۴/۷۱	شناسایی افراد در معرض خطر و حمایت از آنها
P</1	-۰/۱۲	۰/۰	۲۳۱۲	-۵/۲۵	تلاش برای مهارت‌آموزی و افزایش توانمندی و کارایی در افراد
P</1	-۰/۱۴	۰/۰	۲۳۱۱	-۵/۰۸	جذب و تخصیص خدمات رفاهی به اقشار آسیب‌پذیر
P</1	-۰/۱۱	۰/۰	۲۳۱۴	-۴/۴۶	اختصاص تسهیلات مالی و قرض‌الحسنه به افراد در معرض خطر
-	-۰/۲	۰/۴۷۰	۲۳۱۶	-۰/۷۲	برگزاری جشنواره‌ها، مسابقات فرهنگی، هنری و اعتقادی
-	۰/۲	۰/۴۴۶	۲۳۱۱	۰/۷۶	شناسایی الگوهای فکری و رفتاری مبتذل و جلوگیری از رواج آنها
P</1	-۰/۷	۰/۵	۲۳۰۶	-۲/۸۲	کمک به خانواده‌هایی که به نحوی دچار آسیب‌های اجتماعی و روانی هستند
P</1	-۰/۱	۰/۵۸۵	۲۳۱۷	-۰/۵۵	ایجاد احساس دلبستگی و تعهد نسبت به خانواده و جامعه در افراد
-	۰/۱	۰/۸۱۷	۲۳۱۱	۰/۲۳	تلاش در جهت افزایش انسجام در خانواده‌ها
-	-۰/۱	۰/۸۱۴	۲۳۱۱	-۰/۲۳	کمک به خودشناسی جوانان و اجتناب از بی‌هویتی
-	۰/۳	۰/۱۷۶	۲۳۱۹	۱/۳۵	انجام فعالیتهای ورزشی و تربیت‌بدنی برای جوانان
-	۰/۴	۰/۹۷	۲۳۱۵	-۱/۶۶	آموزش و توسعه مهارت‌های زندگی به افراد و خانواده‌ها
P</1	۰/۶	۰/۲۳	۲۳۱۷	-۲/۲۸	ایجاد هیجان و نشاط برای جوانان
-	-۰/۵	۰/۳۷	۲۳۱۷	-۲/۹	تذکر لسانی ناصحان و آمرین به معروف و ناهیان از منکر
-	-۰/۳	۰/۲۷۴	۲۳۱۹	-۱/۹	تشکیل شورای امر به معروف و نهی از منکر در مساجد

یافته‌های مندرج در جدول شماره ۴ نتایج آزمون تی تک متغیره را با تفاضل نمره هر مؤلفه با میانگین مربوطه را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج آزمون تی تک متغیره عمده مؤلفه‌ها با ۹۹ درصد اطمینان ($P < /1$) معنی‌دار هستند. نتایج این جدول نشان می‌دهد عمده مؤلفه‌های آمده شده روش‌های مقابله‌ای جنگ نرم معنادار می‌باشند.

با توجه به خلاصه‌سازی موردهای بالا به‌عنوان عوامل زمینه‌ای در جنگ نرم در عملهای کلی، شش عامل اقتصادی، روان‌شناختی، فرهنگی - سیاسی، اعتقادی - ارزشی، اجتماعی و خانوادگی شکل گرفت. همچنین موردسازی مرتبط با مهم‌ترین عوامل پیشگیرانه بسیج، چهار شیوه اصلی: روشهای توانمندساز، اعتقادی و معنوی، امنیتی و انتظامی، امر به معروف و نهی از منکر را به‌عنوان عوامل پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج نشان داد.

تحلیل عاملی زمینه‌های جنگ نرم و روشهای پیشگیری و مقابله‌ای الف- وزن عاملها

وزن هر عامل، با تقسیم ارزش محاسبه‌شده بر جمع ارزشها به دست می‌آید که نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵- محاسبه امتیاز و وزن عاملها

وزن	میانگین نمره	امتیاز هر عامل	عوامل زمینه‌ای
۰/۲۸۳	۳/۴	۳۴/۳۵	اول: اقتصادی
۰/۲۱۳	۳/۷	۲۵/۸۷	دوم: روان‌شناختی
۰/۱۶۶	۴/۳	۲۰/۱۷	سوم: فرهنگی - سیاسی
۰/۱۵۸	۳/۸	۱۹/۱۳	چهارم: اعتقادی - ارزشی
۰/۱۱۸	۳/۶	۱۴/۲۸	پنجم: اجتماعی
۰/۶۱	۳/۷	۷/۴۷	ششم: خانوادگی

همانطور که نتایج جدول شماره ۵ نشان می‌دهد، عمده‌ترین عوامل زمینه‌ای جنگ نرم بر اساس وزن عاملها به ترتیب عبارتند از اقتصادی، روان‌شناختی، فرهنگی - سیاسی، اعتقاد - ارزشی، اجتماعی و خانوادگی و سهم هر عامل به ترتیب برابر با ۳۴/۳۵، ۲۵/۸۷، ۲۰/۱۷، ۱۹/۱۳، ۱۴/۲۸، ۷/۴۷ می‌باشد.

ب- وزن عاملهای نقشهای پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج

وزن هر عامل، با تقسیم ارزش محاسبه‌شده بر جمع ارزشها به دست می‌آید که نتایج آن در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶- محاسبه امتیاز و وزن عاملها

عامل	امتیاز هر عامل	میانگین نمره	وزن
اول: روشهای توانمندساز	۷۳/۸۸	۳/۲	۰/۵۸۲
دوم: اعتقادی و معنوی	۲۶/۵۵	۳/۳	۰/۲۰۹
سوم: امنیتی و انتظامی	۲۰/۱۴	۳/۳۶	۰/۱۵۹
چهارم: امر به معروف و نهی از منکر	۶/۴۵	۳/۲	۰/۵

جدول شماره ۶ نشان می‌دهد، مهم‌ترین روشهای پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج عبارتند از روشهای توانمندساز، اعتقادی و معنوی، امنیتی و انتظامی، امر به معروف و نهی از منکر است که به ترتیب ارزش هر عامل برابر با ۷۳/۸۸، ۲۶/۵۵، ۲۰/۱۴ و ۶/۴۵ است.

بحث یافته‌ها

زندگی جهانی اخیر دستخوش تغییرات پیچیده‌ای شده است که یکی از مهم‌ترین شکلهای تغییر آن بحث رودررویی و مقابله ملتها با یکدیگر است که در نتیجه آن، شکل رقابت جویی و نبردها نیز شکلهای خشن و حمله‌گرایانه خود را بیشتر به شکلهای جنگ نرم و مقابله ساختارمند داده است.

از عواملی که می‌تواند مردم را از نظام دور کند و دشمن با بزرگنمایی ترجیحات آنها را در ابعاد مختلف به سمت خواسته‌های خود سوق دهد، مسائل و مشکلاتی است که در حوزه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اعتقادی و اخلاقی در جامعه رخ می‌دهد. باید توجه داشت که جنگ نرم در خلأ صورت نمی‌پذیرد؛ دشمن با توجه به ضعفهای موجود یا نقاطی که می‌تواند به‌عنوان ضعف روی آن مانور دهد و با اغراق آمیز کردن، آن را به ضعفی فراگیر تبدیل نماید، سناریوی جنگ نرم خود را طرح‌ریزی می‌کند. چنانچه نظام استکباری در کشورهای تازه استقلال‌یافته از ضعفها و آسیبهای موجود، حداکثر استفاده را در پیروزی جنگ نرم برد (کولایی، ۱۳۸۴؛ بهمن، ۱۳۸۸). عوامل زمینه‌ای بسترساز جنگ نرم برای جامعه ما، به‌عنوان گذرگاهی راهبردی برای نفوذ و ایجاد ضربه مورد توجه دشمنان قرار می‌گیرند؛ از این‌رو عوامل زمینه‌ای جنگ نرم می‌توانند امنیت روانی، اجتماعی و فرهنگی جامعه را به خطر اندازند. البته این موضوع به معنی امنیتی کردن مسائل اجتماعی نیست بلکه بیانگر اهمیت و نقشی است که این عوامل می‌توانند در موفقیت دشمنان برای تحقق اهدافشان در جنگ نرم داشته باشند. همچنین باید توجه داشت که برنامه‌های پیشگیری، به‌خصوص با رویکرد اجتماعی، نیاز به دانش،

فن، وضع دستورالعملها و رهنمودها و ارتقای مهارتها و توانایی‌های فردی و اجتماعی دارد که می‌تواند در درک بهتر مسائل و جلوگیری از رفتارهای نامطلوب اجتماعی موثر باشد (ستون و همکاران، ۲۰۰۸). در سطح نظامهای اجتماعی کلان، بین فقر، فقدان امکانات آموزشی، شغلی و فرصتهای زندگی و انزوای اجتماعی از یک سو و ناتوانی در سازش با شرایط زندگی از سوی دیگر، روابط روشنی وجود دارد. بدین ترتیب، علاوه بر تلاش برای تقویت فرد، باید برای بهبود شرایط اجتماعی نیز کوشید (پیکهات، ۱۳۸۰: ۶۵-۶۴).

نظام جمهوری اسلامی طی سالهای گذشته، این ظرفیت و قابلیت را به خوبی نشان داده که می‌تواند در همه میادین، حضوری موفق داشته باشد. مقابله با تهدید در فضای نامتقارن، نیازمند انسجام ایدئولوژیک - هویتی است؛ از این رو اندیشه سیاسی، زیربنای قدرت مقاومت به شمار می‌رود. تحقق این امر از طریق بازتولید هویت، فرهنگ و اندیشه مقاومت، احیای اسلامی و عدالت ایدئولوژیک حاصل می‌شود (پوستینچی، ۱۳۸۹). بازتولید هویت مقاومت بر اساس آموزه‌های اسلامی در انقلاب اسلامی ایران از مهم‌ترین اقدامات پیشگیرانه و مقابله‌ای در جنگ نرم محسوب می‌شود و این مهم از مأموریتها و ظرفیتهای اساسی انقلاب اسلامی است (حبی، ۱۳۸۳). تحقیقات انجام شده در این زمینه، نشان می‌دهد که نقشهای متعددی را می‌توان متناسب با انواع فعالیتها و اقشار جامعه با تأکید بر قابلیت‌های بسیج در حوزه پیشگیری و مقابله با عوامل زمینه‌ای مطرح کرد (حبی، ۱۳۸۵: ۴۵-۴۰؛ همو، ۱۳۸۷؛ الیاسی، ۱۳۷۸). جامعه برای مقابله عوامل زمینه‌ای و بستر ساز جنگ نرم، نیازمند تحرک اجتماعی است و بسیج می‌تواند زمینه‌های لازم برای تحرک اجتماعی جوانان و نوجوانان را فراهم کند (متقی، ۱۳۸۷).

نتیجه‌گیری

مهم‌ترین زمینه‌های جنگ نرم عبارتند از: گسترش بی‌بندوباری، تضعیف بنیان خانواده (کاهش ازدواج و افزایش طلاق)، از میان رفتن احساس قبح در روابط با نامحرم، تجمل‌گرایی و رفاه‌زدگی، کم‌رنگ شدن ارزشهای اسلامی، گسترش استفاده از ماهواره و فضای مجازی، خودباختگی و تمایل به فرهنگ غربی، فقر و بیکاری و ...

مهم‌ترین نقش بسیج در مقابله با عوامل زمینه‌ای جنگ نرم عبارتند از: شناسایی افراد مفسده‌جو، ارذل و اوباش و ... کشف و شناسایی اقدامات مفسده و مجرمانه، شناسایی و اطلاع‌رسانی نسبت به وجود مراکز فساد به مراجع ذی‌ربط، ایجاد امید و توکل به خدا، تعمیق اعتقادات دینی و پیوندهای معنوی، ایجاد باورها، عقاید و نگرش مثبت به خود (افزایش کرامت و عزت‌نفس) و ...

با توجه به خلاصه‌سازی موردهای بالا به‌عنوان عوامل زمینه‌ای در جنگ نرم، در عمل‌های کلی شش عامل اقتصادی، روان‌شناختی، فرهنگی - سیاسی، اعتقادی - ارزشی، اجتماعی و خانوادگی شناسایی شد. همچنین موردسازی مرتبط با مهم‌ترین عوامل پیشگیرانه بسیج چهار شیوه اصلی: روش‌های توانمندسازی، اعتقادی و معنوی، امنیتی و انتظامی، امر به معروف و نهی از منکر را به‌عنوان عوامل پیشگیرانه و مقابله‌ای بسیج نشان داد.

جمهوری اسلامی ایران همواره مورد نگاه بدبینانه و کینه‌توزانه قدرت‌طلبان و استعمارگران قرار دارد. با توجه به این شرایط و نیاز مقابله با دشمنان کشور، آشنایی با زمینه‌های جنگ نرم در نظام جمهوری اسلامی ایران و منابع مقابله‌ای و پیشگیرانه، یکی از ضروریات اصلی در این حوزه است. یکی از نظامها و بخشهایی که در این زمینه نقش کلیدی و حساس و مقابله‌ای دارد، نیروی مردمی بسیج است که اقدامات مقابله‌ای و پیشگیرانه در زمینه‌های مختلف را بر عهده دارد. البته باید توجه داشت که برنامه‌های پیشگیری، به‌خصوص با رویکرد اجتماعی، نیاز به دانش، فن، وضع دستورالعملها و رهنمودها و ارتقای مهارت‌ها و توانایی‌های فردی و اجتماعی دارد که می‌تواند در درک بهتر مسائل و جلوگیری از رفتارهای نامطلوب اجتماعی موثر باشد.

منابع

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران، پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۱۹ تیرماه ۱۳۷۹
۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با بسیجیان سراسر کشور، مورخ ۱۳۸۸/۹/۴
۳. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۹)؛ پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۱۹ تیرماه
۴. افتخاری، اصغر (۱۳۸۷)؛ **دو چهره قدرت نرم**، مقالات برگزیده همایش بسیج و قدرت نرم، ج ۱، تهران، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج
۵. افتخاری، اصغر (۱۳۸۷)؛ **قدرت نرم و سرمایه‌های اجتماعی**، تهران، دانشگاه امام صادق (ع)
۶. بهمن، شعیب (۱۳۸۸)؛ **انقلاب‌های رنگی و انقلاب اسلامی ایران**، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی
۷. پوستین‌چی، زهره (۱۳۸۹)؛ **قدرت نرم در گفتمان امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران**، فصلنامه آفاق امنیت، سال سوم، تابستان
۸. شارب، جین و رابرت هلوی (۱۳۸۶)؛ **جامعه مدنی، مبارزه مدنی**، ترجمه مهدی کلانترزاده، تهران، روشنگران و مطالعات زنان

۹. کولابی، الهه (۱۳۸۴): *افسانه انقلابهای رنگی*، تهران، ابرار معاصر
۱۰. ناظمی، مهدی (۱۳۷۸): *سرمایه اجتماعی و جایگاه بسیج در تولید آن*، مقالات برگزیده همایش بسیج و قدرت نرم، به کوشش اصغر افتخاری، تهران، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج و دانشگاه امام صادق(ع)
۱۱. نای، جوزف (۱۳۸۷): *قدرت نرم*، ترجمه سیدمهدی روحانی و مهدی ذوالفقاری، تهران، دانشگاه امام صادق(ع)
۱۲. نائینی، علی محمد (۱۳۸۹): *ناتوی فرهنگی، کاوندهای آن و راهبردهای مقابله*، ویرایش حجت‌اله مرادی، تهران، ساقی
۱۳. جمالی، جواد، مهندسی براندازی نرم مبتنی بر مشروعیت‌زدایی، فصلنامه علمی - تخصصی عملیات روانی، سال هفتم، شماره ۲۶، تابستان ۱۳۸۹
۱۴. حبی، محمدباقر (۱۳۸۳): *شاخصهای فرهنگ و تفکر بسیج*، انتشارات سازمان تحقیقات و مطالعات بسیج
۱۵. حبی، محمدباقر (۱۳۸۷): *نقش پایگاه‌های مقاومت بسیج در فرهنگ‌سازی و پیشگیری از تولید، توزیع و سوء‌مصرف مواد مخدر*، انتشارات بروج
۱۶. متقی دستنایی، افشین (۱۳۸۹): *جنگ نرم و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران*، در *جنگ و قدرت نرم از نظریه تا عمل*، تهران، نشر ساقی
۱۷. نائینی، علی محمد (۱۳۸۹): *درآمدی بر ماهیت‌شناسی جنگ نرم*، فصلنامه راهبرد دفاعی، سال هشتم، ش ۲۸، بهار
۱۸. دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۲): *لغت‌نامه دهخدا*، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
19. Donovan-G Murphy(2010)Soft Power no Plan For Iran. www.americanthiner.com
20. Gates, R.M. (2009). **“A Balanced Strategy: Reprogramming the Pentagon for New Ages”**, *Foreign Affairs Magazine*, 180 (4).
21. Kelly,Paul. (2002). **“Soft Power For Hards”**, *The Weekenal Australian*, No.۸, June.
22. Nye, Joseph (2004). **Soft Power**, Public, Affairs.
23. Nye, Joseph (1990) **The Misleading Metaphor of Decline, the Atlantic.**
24. Sutton, Adam; Adrian Cherney & Rob White (2008). **Crime Prevention: Principles, Perspectives and Practices**, Cambridge, England, U.K, Cambridge University Press.
25. Wolf, Martin(2000). **The Journal of America Way**, Washington D.C.